

CRB-INDEX (\$)

	24-11-09	08-12-09	MUTATIE
CRB-index*	467,17	473,48	1,4%
Aluminium (\$/ton)	2028,25	2164,25	6,7%
Goud (\$/tr.oz.)	1163,25	1146,75	-1,4%
Koffie (\$-cts/lb)	136,05	143,65	5,6%
Koper (\$cts/pond)	311,20	313,95	0,9%
Nikkel (\$/ton)	16607,50	15807,50	-4,8%
Olie (\$/vat)	76,46	75,19	-1,7%
Suiker (\$cts/lb)	22,84	22,86	0,1%
Tarwe (\$cts/bushel)	533,00	519,25	-2,6%
Zilver (\$/tr.oz.)	18,53	17,64	-4,8%

*CRB-index: grondstoffenfuturesindex van het Commodity Research Bureau

in de opkomende landen is een ander belangrijk fenomeen. Eveneens volgens de Wereldbank zal de omvang van de middenklasse tegen 2030 verdrievoudigen naar 1,2 miljard mensen of gemiddeld 35 miljoen personen per jaar. De overstap van armoede naar middenklasse heeft ook gevolgen voor de eetgewoonten. Het dieet wordt rijker aan proteïnen door een hogere vleesconsumptie. Om een kilogram rundvlees te produceren, is gemiddeld 7 kilogram graan nodig. Voor een kilogram varkensvlees is dit 4 kilogram granen.

Nog een andere trend is de verstedelijking. De Wereldbank rekende voor dat tegen 2030 meer dan 60 procent van de wereldbevolking of bijna 5 miljard mensen in de steden zal wonen. Een uitbreiding van de steden vermindert echter de hoeveelheid beschikbare landbouwgrond. Sinds 1960 bleef deze op ongeveer 1,4 miljard hectare. Sindsdien kwam er netto geen extra capaciteit meer bij.

Ook aan de trend naar meer efficiënte landbouw is (voorlopig?) een eind gekomen. Uit statistieken van het Amerikaanse ministerie van Landbouw blijkt dat de globale landbouwproductiviteit er tussen

1990 en 2007 jaarlijks met 1,1 procent op achteruitging, dit ondanks betere zaden, massale irrigatie en betere meststoffen. De hoeveelheid meststoffen moet dus minstens op peil worden gehouden om de productiviteit niet nog verder te laten afglijden. Anders gesteld, besparen op meststoffen is niet duurzaam. Het stelt de onvermijdelijke investeringen alleen maar even uit.

BESTE KAARTEN VOOR KALI

Er zijn nu al indicaties dat de vraag naar kunstmest op basis van kali opnieuw licht toeneemt. Dit blijkt uit de kwartaalrapporten van verschillende kaliproducenten als Potash Corp. of Saskatchewan en Intrepid Potash. De opleving is voorlopig alleen in de Verenigde Staten merkbaar want in Europa laat het herstel nog wat op zich wachten. Wellicht duurt het nog tot het voorjaar van 2010 vooraleer de vraag weer een normaal niveau heeft bereikt.

De International Fertiliser Society verwacht dat stikstof de minst sterke groei zal kennen. Bij stikstof is het aanbod veel minder geconcentreerd terwijl ook de uitgestelde vraag kleiner is dan bij kali. Volgens deze instelling liggen de kaarten het best geschud voor kali. De Europese en Aziatische landbouwers hebben kali in 2009 groten-deels links laten liggen. Relatief gezien werd twee keer minder kali gebruikt dan in de Verenigde Staten. Dit vertaalt zich ook naar het rendement per hectare, dat in China en India 30 tot 50 procent lager ligt dan in de Verenigde Staten. China is de grootste verbruiker van kali met een jaarlijks verbruik van gemiddeld 10 miljoen ton terwijl het land zelf maar 3 miljoen ton produceert.

Wat fosfaten betreft, wordt 80 procent gebruikt voor de productie van kunstmest. China neemt ongeveer een derde van de globale consumptie voor zijn rekening. Samen met Marokko beschikt China ook over bijna 70 procent van de fosfaatvoorraden. Marokko verbruikt zelf relatief weinig fosfaten en exporteert veel naar de Verenigde Staten en Europa. China is voorlopig ook nog een belangrijke exporteur maar dit kan in de toekomst veranderen naarmate de lokale consumptie verder toeneemt. De voorraden zijn echter niet onuitputtelijk en op termijn dreigt er zelfs schaarste. Als de verwachte toename van de fosfaatconsumptie doorzet, wordt met de bestaande voorraden het einde van de eeuw niet gehaald. Met name door overbesteding worden grote hoeveelheden fosfaat verspild. Een efficiënter beheer, onder andere recycling, kan hier een oplossing bieden.

INSPLEN OP HOGERE PRIJZEN

Wie wil beleggen in meststoffen, kan in de eerste plaats de landbouwgrondstoffen zelf kopen. Er is namelijk een hoge correlatie tussen de landbouwprijzen en de prijzen van de meststoffen. Een directe belegging in landbouwgrondstoffen is alleen mogelijk via afgeleide producten zoals trackers die de prijsontwikkeling van een of meerdere grondstoffen schaduwen.

Ook is het mogelijk om via een belegging in aandelen van meststoffenproducenten in te spelen op hogere meststoffenprijzen. De eerder vernoemde Potash Corp. of Saskatchewan heeft bijna een kwart van de wereldwijde kaliproductie in handen. Het bedrijf uit Canada is eveneens de derde grootste producent van stikstof en fosforzuur. Potash is dus in de eerste plaats een kaliproducent. Meer dan 70 procent van alle kali wordt geproduceerd in Canada, Rusland en Wit-Rusland. Deze drie landen bezitten samen ook meer dan 80 procent van alle kaliereserves. Potash wil de komende vijf jaar de productiecapaciteit opvoeren van 10 miljoen ton naar 18 miljoen ton. Lukt dit, dan zal het bedrijf de helft van het wereldwijde aanbod op zijn naam hebben staan.

Een andere belangrijke speler in de meststoffensector is het Duitse K+S (Kali und Salz). De groep is de grootste kaliproducent van Europa en produceert daarnaast ook nog stikstof, magnesium en zout. Zowel K+S als Potash heeft dit jaar de productie van met name kali sterk verminderd als gevolg van de lagere vraag. Daardoor wordt de productiecapaciteit momenteel niet volledig benut. Pas vanaf 2010 zal de situatie weer normaliseren.

Wie op een herstel van de fosfaatprijs wil inzetten, kan dit doen via het bedrijfje Sunkar Resources, dat genoteerd is op de Alternative Investment Market (AIM) van de Londense beurs. Sunkar heeft een succesvol pilotproject achter de rug met de ontginning van fosfaat in Kazachstan. Het bedrijf wil dit Chilisai-project nu verder commercieel uitbaten en hoopt dit jaar uit 1,2 miljoen ton erts zo'n 600.000 ton fosfaat te halen. De productiekosten bedragen 120 dollar per ton tegenover een actuele marktprijs van ongeveer 300 dollar per ton. De recordprijs van fosfaat ligt overigens vier keer zo hoog. Sunkar Resources mikt voor dit jaar op een bescheiden omzet van 8 miljoen dollar, die volgend jaar zou moeten oplopen naar 67 miljoen dollar. Het bedrijf maakt zich sterk om vanaf volgend jaar ook winstgevend te zijn. ■